

ธรรมชาติเป็นเรื่องของโลกทั้งใบ เริ่มต้นบนพื้นผิวของโลกที่ร้อนหลายพันองศาจนผิวโลกที่เราอาศัยอยู่ สภาพธรณีวิทยาเป็นผู้กำหนดลักษณะภูมิประเทศ ตลอดจนพืชพรรณ สรรพสัตว์ แมลง และแบคทีเรีย ที่ล้วนมีทรัพยากรธรณีเป็นพื้นฐานในการดำรงชีพ นอกจากนี้สภาพธรณีวิทยาของโลกใบนี้ยังได้มอบของแถมพิเศษสุดให้กับทุกคนสำหรับเป็นอาหารทางใจ นั่นคือ แหล่งธรรมชาติทางธรณีวิทยา จังหวัดสตูลมีแหล่งธรรมชาติทางธรณีวิทยาหลากหลายประเภทที่ได้จัดเตรียมด้วยเวลาหลายร้อยล้านปี ทั้งถ้ำ น้ำตก พุน้ำร้อน ซากดึกดำบรรพ์ และเกาะต่าง ๆ เพื่อให้ทุกท่านได้มา ท่องโลกธรณีจังหวัดสตูล

แหล่งธรรมชาติทางธรณีวิทยาทั้งหลายเป็นผลมาจากการบวนการทางธรณีวิทยารูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีต เช่นการแทรกตัวของแมกมาขึ้นมาทำให้เกิดแนวเขาหินแกรนิตทางตะวันออกของจังหวัดสตูล หินแกรนิตได้ฉีกโลกเป็นต้นกำเนิดความร้อนที่ทำให้เกิดพุน้ำร้อนบ้านโดนปานัน นอกจากนี้ชั้นหินเก่าแก่ที่มีการสะสมตัวมาตลอดมหายุคพาลีโอโซอิกก็ถูกยกขึ้นมา พร้อมกับทำให้เกิดรอยแตกหรือรอยเลื่อนขึ้นด้วย ซึ่งรอยเหล่านี้เป็นส่วนที่ถูกกัดเซาะทำลาย และผุพังได้ง่าย จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดลำห้วย ร่องเขา น้ำตก และถ้ำต่างๆ มากมาย น้ำตกในจังหวัดสตูลจะพบได้ตั้งแต่เหนือจรดใต้ ตลอดแนวเขาด้านตะวันออก ทั้งที่เป็นหินปูน และหินแกรนิต หากสังเกตให้ดีจะเห็นว่าน้ำตกบนหินปูนจะถูกพอกด้วยชั้นปูนบาง ๆ ที่เรียกว่าทูปา (Tufa) ซึ่งตกผลึกจากน้ำตกที่ละลายเนื้อปูนมาด้วย ส่วนหินแกรนิตบริเวณน้ำตกจะมีลักษณะกลมมน

ในหินปูนมักพบถ้ำ ซึ่งเคยเป็นทางน้ำใต้ดินที่ไหลผ่านรอยแตกในหินปูน และภายหลังถูกยกดทับขึ้นมาสู่ผิวดิน ถ้ำบนผิวดินจะเปลี่ยนจากการถูกกัดเซาะและละลายด้วยทางน้ำใต้ดินไปเป็นการถูกละลายซ้ำ ๆ ด้วยน้ำที่ไหลผ่านชั้นดินชั้นบนเหนือถ้ำ แล้วแทรกซึมผ่านรอยแตกลงสู่เพดานถ้ำและหยดลงสู่พื้นถ้ำ การแยกตัวออกไปของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ทิ้งไว้เป็นหินย้อย และหินงอกตามง่ามที่ร่วมรังสรรค์ด้วยกาลเวลา ตลอดจนหายุคพาลีโอโซอิกก็ถูกสลายตัวเป็นหินปูนและหินแกรนิตที่มีการสะสมตะกอนอย่างต่อเนื่อง โดยที่วิวัฒนาการของบรรพชีวินหรือสิ่งมีชีวิตโบราณส่วนหนึ่งได้ถูกบันทึกไว้ในเนื้อหินตะกอนทุกยุค ตั้งแต่ซากไทรโลไบต์อายุกว่าห้าร้อยล้านปีในชั้นหินทรายกลุ่มตะรุเตาที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย จนถึงซากดึกดำบรรพ์ของสัตว์ทะเลหลากชนิดในหินปูนยุคเพอร์เมียนหนึ่งเดียวของสตูล ที่เขาพะนนาน

น้ำตกวังสายทอง

น้ำตกวังสายทองเกิดจากสายน้ำที่ไหลทะลุออกมาจากถ้ำในหินปูนหมวดหินวังนกบนเทือกเขาบรรทัดลงสู่แอ่งด้านล่างที่มีชั้นหินปูนจากการตกตะกอนใหม่เคลือบอยู่ แล้วไหลลงสู่คลองละงู ในบริเวณรอบน้ำตกมีการเปิดเส้นทางทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ล่องแก่งชมธรรมชาติและชมถ้ำเจ็ดคตที่อยู่ใกล้เคียง

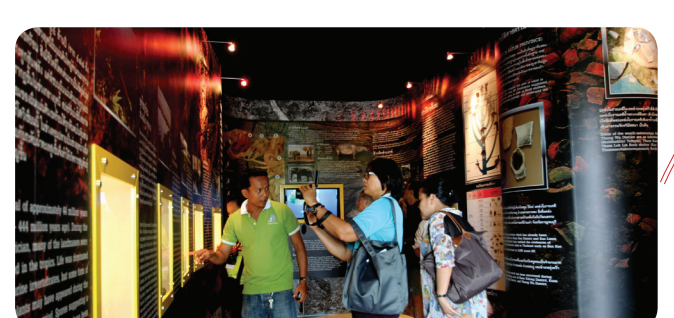
ถ้ำเลสโคคอน

ถ้ำเลสโคคอนอยู่ในหินปูนยุคออร์โดวิเซียนที่ถูกน้ำกัดเซาะเป็นโพรง จากลำห้วยทะเลถึงทะเล จึงมีระบบน้ำขึ้นน้ำลงตามระดับน้ำทะเลด้วย หินย้อยงดงามในถ้ำเกิดจากการตกผลึกใหม่ของน้ำที่ซึมผ่านรอยแตกบนเพดานถ้ำ ถ้ำนี้ถูกเรียกชื่อใหม่ตามซากดึกดำบรรพ์ฟันช้างอายุ 1.8 ล้านปีที่พบในถ้ำ

พิพิธภัณฑ์ช้างศึกดำบรรพ์ทุ่งหว้า

อบต.ทุ่งหว้าได้ค้นพบซากดึกดำบรรพ์ฟันช้าง แรด และสัตว์อื่น ๆ อีกมากมายในพื้นที่ จึงได้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ขึ้นเพื่อรวบรวม และจัดแสดงเผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไป ด้วยเนื้อเรื่องย้อนอดีตที่รุ่งเรืองของทุ่งหว้า กลับไปสู่มหายุคเก่าด้วยหลักฐานซากดึกดำบรรพ์มากมาย ที่มีอายุมากที่สุดในเมืองไทย

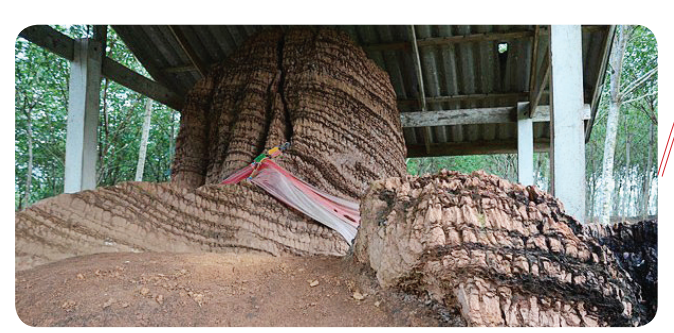
พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา ร.ร.กำแพงวิทยา

พิพิธภัณฑ์ในโรงเรียนมัธยมแห่งเดียวของเมืองไทยที่รวบรวมตัวอย่างสิ่งมีชีวิตทั้งในปัจจุบัน ที่เก็บรักษาด้วยการดอง การสัฟ และตัวอย่างซากดึกดำบรรพ์ของสิ่งมีชีวิตในอดีต ตลอดจนหายุคพาลีโอโซอิก โดยกลุ่มยุควิกตอเรียจะพาทุกท่านท่องโลกดึกดำบรรพ์ ย้อนอดีตกลับไปกว่าห้าร้อยล้านปี

ซากดึกดำบรรพ์สโตรมาโตไลต์ เขาแดง

สโตรมาโตไลต์ เป็นโครงสร้างที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตเซลล์เดียวเรียกว่าสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงินที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มบนตะกอนคาร์บอเนตแล้วถูกตะกอนโคลนปิดทับลงบนเปลือกที่สาหร่ายสร้างขึ้น จากนั้นมีสาหร่ายกลุ่มใหม่เกิดทับขึ้นไปอีกทำให้เกิดเป็นชั้นหินปูนเนื้อละเอียดสลับด้วยชั้นหินเนื้อดิน

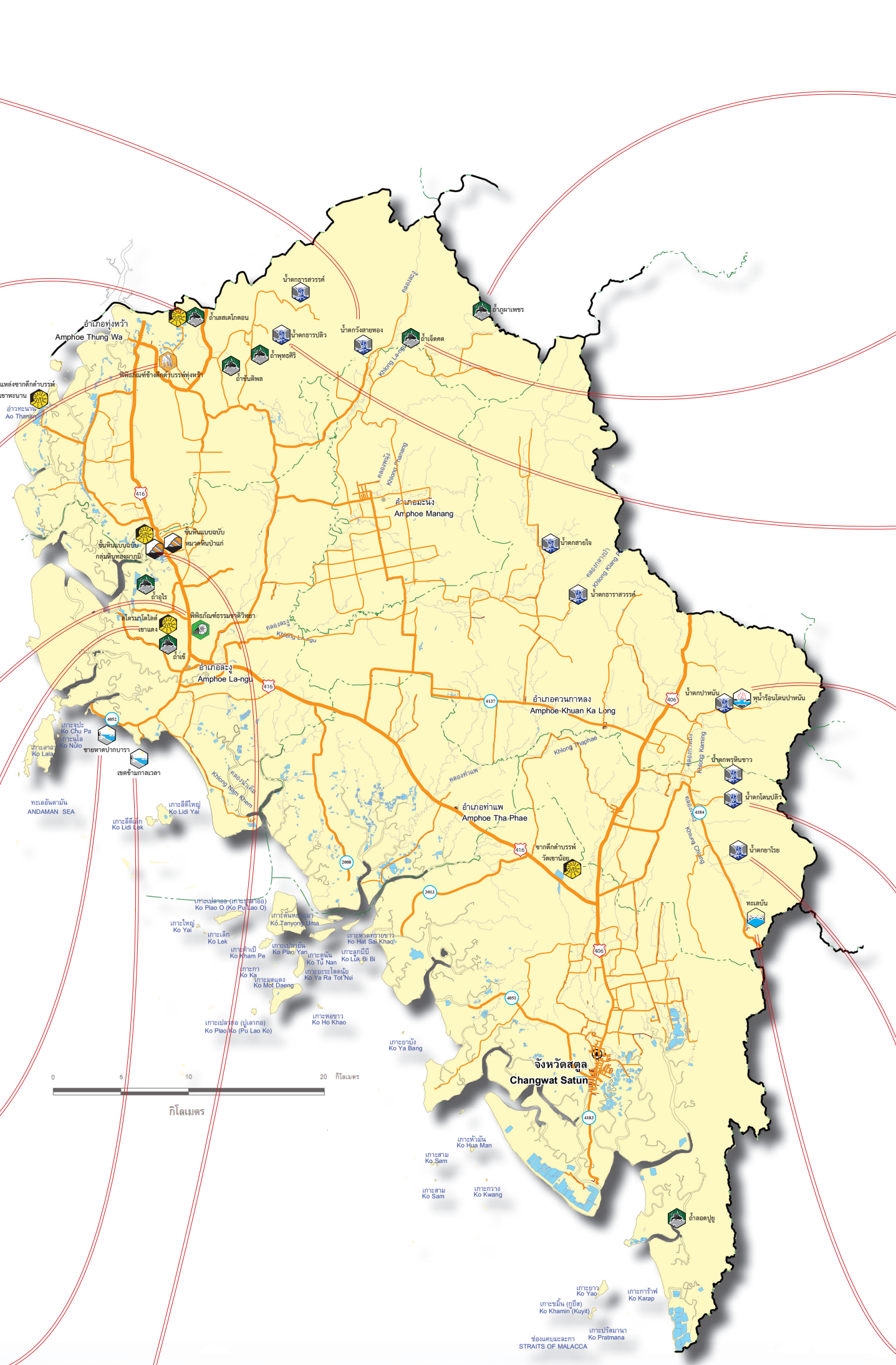
หาดปากบารา

หาดปากบารา เป็นชายหาดทราย ยาวประมาณ 2 กม. เกิดจากการสะสมตัวของตะกอนทรายที่ถูกพัดออกมาจากน้ำปากบารา ทิวทัศน์ในท้องทะเลสวยงามด้วยเขาหินปูนน้อยใหญ่รอบ ๆ ชายฝั่งทะเล เป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงาม ด้านเหนือเป็นที่พักผ่อน ร้านอาหาร สวนสาธารณะ และที่พัก

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

“เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” เป็นโครงสร้างทางธรณีวิทยาประเภทรอยเลื่อนที่เป็นพาดผ่านเขาใต้ทางแยก เป็นเขตเปลี่ยนของหินในยุคนึงไปสู่อีกยุคหนึ่ง โดยมีหินทรายสีแดงในกลุ่มหินตะรุเตา ยุคแคมเบรียนอยู่ทางด้านทิศเหนือของรอยเลื่อน และมีหินปูนกลุ่มหินทุ่งสง ยุคออร์โดวิเซียนอยู่อีกด้านหนึ่ง

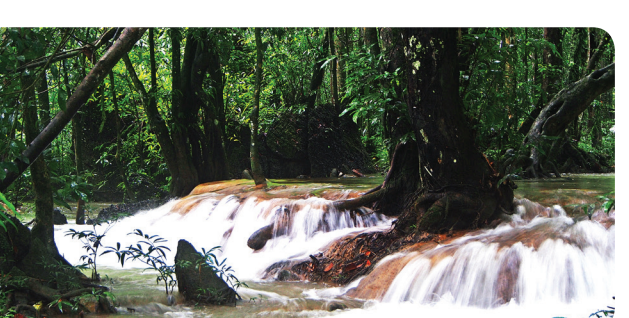
ถ้ำภูผาเพชร

ถ้ำภูผาเพชรเป็นถ้ำขนาดใหญ่อยู่ในหินปูนทุ่งสง เพดานถ้ำสูงโปร่งเฉลี่ย 30 เมตร มีพื้นที่ภายในกว้างขวางกว่า 50 ไร่ แบ่งเป็นห้องต่าง ๆ ไม่ต่ำกว่า 20 ห้อง มีหินงอก หินย้อย และท่อนหินปูนที่สวยงามนับร้อยจุด เสาหินขนาดใหญ่นับสิบต้น บางจุดเป็นสีขาวบริสุทธิ์ มีประกายเพชรระยิบระยับตระการตา

ถ้ำเจ็ดคต หรือถ้ำตัดคูหา

ถ้ำเจ็ดคตเป็นถ้ำน้ำลอดอยู่ในหินปูนหมวดหินวังนกกว้าง 70-80 ม. ยาว 600 ม. เพดานถ้ำสูง 10-20 ม. มีคลองมะเนิงไหลทะลุผ่านถ้ำที่คดเคี้ยวจนออกไปบรรจบกับคลองละงู ถ้ำเจ็ดคตมี 7 คูหา ตั้งชื่อตามลักษณะเด่น นั่นคือ สาวยิ้ม นางคอย เพชรร่วง เจดีย์สามยอด น้ำทิพย์ ขั้วทอง และส่องนภา

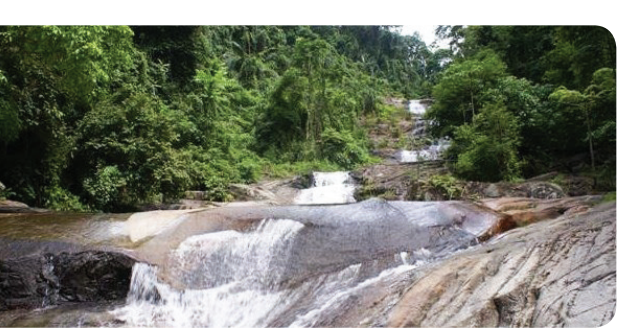
น้ำตกธารปลิว

น้ำตกธารปลิวมี 2 ชั้น เกิดจากธารน้ำ ลอดออกจากเขาหินปูนหมวดหินวังนกก กลุ่มหินทุ่งสง ยุคออร์โดวิเซียน ซึ่งถูกละลายด้วยสายน้ำตกที่มีฤทธิ์เป็นกรดอ่อน ๆ เนื่องจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เมื่อก๊าซแยกตัวออกไปจากน้ำตก หินปูนที่ละลายอยู่จะตกตะกอนอีกครั้งทำให้เกิดเป็นแอ่งหินปูนใบใหญ่

พุน้ำร้อนโดนปานัน

หินแกรนิตตกผลึกจากแมกมาที่มีอุณหภูมิสูงนับพันองศา แล้วจะผ่านกาลเวลามากกว่าสองร้อยล้านปีแล้วก็ยังคงมีความร้อนสูง เสมือนำจากผิวดินเดิมลงไปตามรอยแตกในหินก็จะถูกต้มจนร้อนจัดมีแรงดันสูงขึ้นแล้วถูกดันกลับผ่านรอยแตกในหินขึ้นมาสู่ผิวดินเป็นพุน้ำร้อนโดนปานัน

น้ำตกโดนปลิว

น้ำตกโดนปลิวมีต้นน้ำมาจากภูเขาหัวทากหมิง ที่มีสภาพธรรมชาติเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์จึงมีน้ำตลอดปี ไหลลดหลั่นตามรอยแตกบนหินแกรนิตที่ถูกกัดเซาะพังทะลายลงเป็นชั้น ๆ รวม 5 ชั้น ชั้นโดนลำพั่ว เป็นหน้าผาหินแกรนิตสูงราว 40 เมตร ที่น้ำปริมาณมหาศาลตกกระจายสู่แอ่งวังบ่อ และวังเตย

น้ำตกยาโรย

น้ำตกยาโรยมีทั้งหมด 9 ชั้น ไหลลดหลั่นลงตามร่องเขาและรอยแตกในหินแกรนิตยุคไทรแอสสิก หากสังเกตให้ดีจะเห็นสีกแร่พื้นน้ำขนาดใหญ่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าฝังอยู่ในเนื้อหินชัดเจน น้ำตกยาโรยมีต้นน้ำมาจากลำธารในป่าหัวกระหมิง เป็นจุดท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของอุทยานแห่งชาติทะเลบัน

ทะเลบัน

ทะเลบัน เป็นบึงน้ำจืดที่เกิดจากการยุบตัวของหินปูนยุคออร์โดวิเซียนซึ่งถูกหินแกรนิตแทรกขึ้นมาในยุคไทรแอสสิก และทำให้เกิดรอยแตกมากมาย รอยแตกเหล่านี้ถูกละลายด้วยทางน้ำใต้ดินจนมีลักษณะเป็นถ้ำขนาดใหญ่ ภายหลังเมื่อรับน้ำหนักของเพดานถ้ำไม่ไหวจึงยุบตัวลงเป็นบึงน้ำจืดทะเลบัน

ทัศนียภาพจากเขาหินทรายยุคไวยเนียนริมทางหลวงสาย 416 มองไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เห็นเขาหินปูนยุคออร์โดวิเซียนขนาดเล็กตะปุ่มตะป่ำหลายลูก เเลยจากแนวเขาไปเป็นพื้นที่ราบอำเภอละงู

ขอข้อมูลเพิ่มเติม หรือ ให้คำแนะนำ ได้ที่ กรมทรัพยากรธรณี

- สำนักธรณีวิทยา โทร 02-621-9651 ถึง 52
- ศูนย์สารสนเทศทรัพยากรธรณี โทร 02-621-9720